

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0225U005158

Державний реєстраційний номер: 0125U000707

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-12-2025

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Здійснення програми гібридизації злакових культур з віддаленими та культурними видами-співродичами, використовуючи форми з хромосомними транслокаціями та різноманітними господарсько-корисними ознаками, які обумовлюють продуктивність, якість зерна та стійкість рослин. Вивчення гібридних популяцій та проведення цілеспрямованих доборів. Аналіз успадкованості, мінливості та особливостей розщеплення у гібридів різних поколінь за основними господарськими ознаками. Комбінування унікального генетичного ресурсу для створення сортів харчового голозерного ячменю зі звичайним і кольоровим зерном. Молекулярний, біотехнологічний і біохімічний контроль в селекційних програмах пшениці і ячменю цільових ознак, які пов'язані з унікальними харчовими і технологічними характеристиками зерна цих культур. Розробка науково-організаційних засад виробництва високоякісного добазового насіння пшениці озимої нових сортів та харчового голозерного ячменю.

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітного документа: Проміжний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417242

Місцезнаходження: вул. Васильківська, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Розмір організації:

Телефон: 380442575150, 380442575160

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Розмір організації:

Телефон: 380442343243

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - Договір (замовлення) з міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, академією наук (головним розпорядником бюджетних коштів на проведення ДіР)

Напрямок фінансування: 2.2 - Прикладні наукові дослідження і науково-технічні (експериментальні) розробки

Джерела фінансування

7713 - Кошти загального фонду державного бюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6541230

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 7000.000

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Створення та трансфер перших вітчизняних сортів нових злакових культур з унікальними характеристиками зерна для виробництва продуктів здорового харчування та забезпечення продовольчої безпеки України

Назва роботи англійською:

Creation and transfer of the first domestic varieties of new cereal crops with unique grain characteristics for the production of healthy food products and ensuring food security in Ukraine

Реферат українською:

Вперше в Україні створені перспективні селекційні лінії для отримання сортів озимої пшениці і пшениці спельти з цільовою ознакою «чорне зерно», яке комбінує синій колір у оболонці зерна і фіолетовий колір у алевроновому шарі зернівки та має максимальний вміст антоціанінів (до 180 мг/кг) та найвищу антиоксидантну активність зерна і похідних продуктів його переробки. Виділено селекційні лінії чорнозерної пшениці з урожайністю понад 100 ц/га, вмістом у зерні білка до 13,0%, відносно слабкою клітковиною та низькими значеннями показника седиментації, як перспективний матеріал для виведення сортів круп'яного напрямку використання. Отримані зразки спельти з високим вмістом білка та врожайністю, які мають практичне значення для подальшої селекції та генетичного покращення культури, а також генотипи у яких показники твердозерності достовірно перевершують показники м'якої пшениці, що може свідчити про їх потенційно більш високу хлібопекарську якість. До Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, передано 17 нових сортів злакових культур, у тому числі спеціального технологічного використання, з поліпшеними хлібопекарською та харчовою якістю зерна, як сировинної основи для отримання нових харчових продуктів на продовольчому ринку України.

Реферат англійською:

For the first time in Ukraine, promising breeding lines have been created to obtain varieties of winter wheat and spelt wheat with the target trait "black grain", which combines blue color in the grain shell and purple color in the aleurone layer of the grain and has the maximum content of anthocyanins (up to 180 mg/kg) and the highest antioxidant activity of grain and its processing derivatives. Breeding lines of black wheat with a yield of over 100 c/ha, a grain protein content of up to 13.0%, relatively weak fiber and low values of the sedimentation index have been identified as promising material for breeding varieties of cereal use. Spelt samples with high protein content and yield, which are of practical importance for further selection and genetic improvement of the crop, as well as genotypes in which the hard grain indicators significantly exceed those of soft wheat, which may indicate their potentially higher baking quality, were obtained. 17 new varieties of cereal crops, including those for special technological use, with improved baking and food quality of grain, as a raw material basis for obtaining new food products on the food market of Ukraine, were transferred to the State Register of Plant Varieties Suitable for Distribution in Ukraine.

Індекс УДК: 577.21, 575.1/.2, 633.1

Коди тематичних рубрик: 34.15.23, 34.23, 68.35.29

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Моргун Володимир Васильович

Науковий ступінь: д. б. н.

Вчене звання: професор

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Швартау Віктор Валентинович

Науковий ступінь: д. б. н.

Вчене звання: академік НАН України

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: створені перспективні селекційні лінії для отримання сортів озимої пшениці і пшениці спельти з цільовою ознакою «чорне зерно», яке комбінує синій колір у оболонці зерна і фіолетовий колір у алейроновому шарі зернівки та має максимальний вміст антоціанінів (до 180 мг/кг) та найвищу антиоксидантну активність зерна і похідних продуктів його переробки.

Назва НТП англійською: Promising breeding lines have been created to obtain varieties of winter wheat and spelt wheat with the target trait "black grain", which combines blue color in the grain shell and purple color in the aleurone layer of the grain and has the maximum content of anthocyanins (up to 180 mg/kg) and the highest antioxidant activity of grain and its processing derivatives.

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Матеріали, Сорти рослин

Галузь застосування: сільське господарство

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: створені перспективні селекційні лінії для отримання сортів озимої пшениці і пшениці спельти з цільовою ознакою «чорне зерно», яке комбінує синій колір у оболонці зерна і фіолетовий колір у алейроновому шарі зернівки та має максимальний вміст антоціанінів (до 180 мг/кг) та найвищу антиоксидантну активність зерна і похідних продуктів його переробки.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту, Збільшення обсягів виробництва, Поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Вплив НТП на довкілля: сприяє збереженню довкілля

Впровадження НТП: Не впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

ІХ. Бібліографічний опис

- 1.Стасик О.О., Кірізій Д.А., Прядкіна Г.О., Соколовська-Сергієнко О.Г., Шевченко В.В., Бондаренко О.Ю., Махаринська Н.М. Посухостійкість фотосинтетичного апарату і продуктивність озимої пшениці. Київ: Інтерсервіс, 2025. 303 с.
- 2.Polishchuk, V., Mykolaiko, I., Polishchuk, T., Manzii, O., Zabolotna, A., Krasnoshtan, I., Knuazuk, O. Polishchuk, O., Konovalov, D. and Brovdi, A. (2025). Mustard Productivity Depends on Varietal Characteristics and Elements of Cultivation Technology. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 8 (2): 327-341. Doi: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.080216>
- 3.Kovalenko N., Yurkevych Ye., Kryvenko A., Patyk S., Valentiuk N., Demydenko O. Prospects of winter wheat growing in Ukraine: implementation of adaptation technologies in the conditions of climate change. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES)*. 2025. Vol. 15. Issue 3. P. 355-362. <https://doi.org/10.31407/ijeess15.340>.
- 4.Kiriziy, D., Morgun, V. (2024). Genotyping peculiarities of wheat photosynthesis light induction and productivity under the drought effect. *Studia Biologica*, 18(4), 125-138. doi:10.30970/sbi.1804.799
- 5.Dubrovna, O. V., Mykhalska, S. I., & Komisarenko, A. H. Genetic Modification of Wheat to Increase Its Drought Tolerance *Cytology and Genetics*, 2025, Vol. 56, No. 3, pp. 361-378.
- 6.Priadkina G., Dubrovna, O. V., Sytnyk S., Tarasiuk M. Activity of the photosynthetic apparatus and productivity of transgenic winter wheat plants with partial suppression of the prolinedehydrogenase gene *Studia Biologica*, 2025, v.19, N 2, pp. 91-104. <http://dx.doi.org/10.30970/sbi.1902.821>
- 7.Khomenko L.O., Tarasiuk M.V. Enhancing the yield potential and adaptability of *Triticum aestivum* L. Varieties cultivated in Ukraine. *Science and Innovation*. – 2025. № 5. – P. 49-61. <https://doi.org/10.15407/scine21.05.049>
8. Михальська С. І., Комісаренко А. Г. Аналіз фізіолого-біохімічних показників, що обумовлюють підвищення осмостійкості генетично модифікованої пшениці Фактори експериментальної еволюції організмів. – 2025, Т.37 – С. 167-172. DOI: <https://doi.org/10.7124/FEEO.v37.1766>
- 9.Рибалка О.І., Моргун В.В., Моргун Б.В., Поліщук С.С. Вперше за тисячі років: кольорове зерно злаків як функціональна їжа майбутнього. *Вісник Національної академії наук України*. 2025. № 7, С. 7-27. <https://doi.org/10.15407/visn2025.07.007>
- 10.Сандецька Н.В., Дубровна О.В. Сучасний стан досліджень якості зерна пшениці *Фізіологія рослин і генетика*. 2025. Т.57, № 3. С.187-222 <https://doi.org/10.15407/frg2025.03.187>

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Коць Сергій Ярославович
д. б. н., чл-кор.НАН України, 03.00.12

Перелік осіб-виконавців

Бондаренко Людмила Валеріївна

Буряк Василь Юхимович

Валюк Вікторія Федорівна

(к. х. н., доц.)

Великожон Людмила Григорівна

Виноградова Оксана Миколаївна

Волочнюк Ірина Антонівна

Волочнюк Анатолій Андрійович

Гончаренко Тетяна Федорівна

Губрій Олена Володимирівна

Дубровна Оксана Василівна

(д. б. н., с.н.с., 03.00.15)

Дуплій Володимир Павлович

Зборівська Оксана Валеріївна

(к. б. н.)

Коваленко Наталя Петрівна

(к. с.-г. н., с.н.с.)

Коваленко Олексій Олександрович

Комісаренко Алла Григорівна

(к. б. н., с.д.)

Коновалов Давид Віталійович

(д. с.-г. н.)

Коць Тетяна Анатоліївна

(д. філол. н., с.н.с.)

Кулеш Світлана Сергіївна

(к. б. н.)

Кірізій Дмитро Анатолійович

(д. б. н., професор)

Ланова Ірина Олександрівна

Лубчук Олександр Сергійович

Михальська Світлана Іванівна

(к. б. н., с.д.)

Моргун Богдан Володимирович

(д. б. н., член-кор. НАН України, 03.00.15)

Моргун Володимир Васильович

(д. б. н., академік НАН України, 03.00.15)

Нахаба Лідія Михайлівна

Омельчук Світлана Василівна
Падалко Світлана Федорівна
Пантелеева Мирослава Михайлівна
Приходько Олексій Володимирович
Приходько Юрій Володимирович
Прокопчук Антоніна Іванівна
Прядкіна Галина Олексіївна
(д. б. н., с.н.с., 03.00.12)
Радченко Олексій Миколайович
(к. б. н., 03.00.15)
Рибалка Олександр Ілліч
(д. б. н., член-кор. НАН України, 03.00.15)
Савілова Оксана Петрівна
Сандецька Надія Василівна
(к. б. н., 03.00.12)
Семерунь Тетяна Борисівна
Скрипльов Володимир Олександрович
Сливка Людмила Валеріївна
Стратієнко Олег Сергійович
Тарасюк Максим Віталійович
(к. б. н.)
Троценко Віта Анатоліївна
Хоменко Лідія Олексіївна
(к. с.-г. н.)
Хрущ Сергій Миколайович
Чорнобай Алла Володимирівна
Шегеда Ігор Миколайович
(к. б. н.)
Якимчук Руслан Андрійович
(д. б. н., член-кор. НАН України, 03.00.15)
Ярошенко Олена Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Телефон

Реєстратор

Прядкіна Галина Олексіївна

0675038730

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна